

ИКОНОМИЧЕСКИ УНИВЕРСИТЕТ - ВАРНА
ФИНАНСОВО-СЧЕТОВОДЕН ФАКУЛТЕТ
КАТЕДРА „ФИНАНСИ“

УТВЪРЖДАВАМ:

Ректор:

(Проф. д-р Пл. Илиев)

У Ч Е Б Н А П Р О Г Р А М А

ПО ДИСЦИПЛИНАТА: “ПУБЛИЧНИ ФИНАНСИ”;

ЗА СПЕЦ: „Счетоводство и финанси“; ОКС „бакалавър“

КУРС НА ОБУЧЕНИЕ: 3; СЕМЕСТЪР: 6;

ОБЩА СТУДЕНТСКА ЗАЕТОСТ: 180 ч.; в т.ч. аудиторна 75 ч.

КРЕДИТИ: 6

РАЗПРЕДЕЛЕНИЕ НА СТУДЕНТСКАТА ЗАЕТОСТ СЪГЛАСНО УЧЕБНИЯ ПЛАН

<i>ВИД УЧЕБНИ ЗАНЯТИЯ</i>	<i>ОБЩО(часове)</i>	<i>СЕДМИЧНА НАТОВАРЕНОСТ (часове)</i>
АУДИТОРНА ЗАЕТОСТ:		
Т. ч.		
• ЛЕКЦИИ	30	2
• УПРАЖНЕНИЯ (семинарни занятия/ лабораторни упражнения)	45	3
ИЗВЪНАУДИТОРНА ЗАЕТОСТ	105	-

Изготвили програмата:

1. ....
(Доц. д-р Людмил Найденов)

2. ....
(Ас. Татяна Джулинска)

Ръководител катедра: .....
„Финанси“ (Проф. д-р Стефан Вачков)

I. АНОТАЦИЯ

Учебната дисциплина “Публични финанси” способства за разширяване на знанията, формирани от дисциплините “Макроикономика” и „Въведение във финансите“. Предмет на анализ са финансовите (приоритетно данъчните) аспекти от дейността на държавата и институциите от публичния (централен и общински) сектор на икономиката и тяхното отражение върху стопанските решения на физическите и юридическите лица.

Обучението по дисциплината преследва две основни цели. На първо място, да аргументира необходимостта и обхвата на държавната намеса в условията на пазарна икономика, както и да осигури нови знания в областта на публичните приходи и разходи. На второ място, да запознае студентите с административно-институционалните и законодателни аспекти на данъчното облагане в България.

Курсът развива умения за анализ и оценка на дейността на приходната администрация и способства за формиране на умения за работа с данъчна документация и документация в сферата на изготвянето, отчитането и контрола на бюджети в публичния сектор. Дисциплината осигурява необходимата теоретична и нормативна грамотност за повишаване ефективността на управление на личните (персонални) доходи и разходи.

За постигане на очертаните цели се прави критичен анализ на икономическата роля на държавата в пазарното стопанство, изследват се особеностите на производството и доставката на публични блага и се дискутират теоретичните и практически проблеми на бюджетните системи и бюджетните решения. Специално внимание се отделя на данъчната теория и съвременната данъчна практика на българската държава - анализират се социалните и икономически ефекти на данъчното облагане и подробно се дискутира техниката на облагане с подоходни, оборотни и имуществени данъци. В обхвата на дисциплината попадат и въпросите, касаещи дълговото финансиране на публични проекти и съвременните форми на организация и мениджмънт на публичния сектор.

II. ТЕМАТИЧНО СЪДЪРЖАНИЕ

No. по ред	НАИМЕНОВАНИЕ НА ТЕМИТЕ И ПОДТЕМИТЕ	БРОЙ ЧАСОВЕ		
		Л	СУ	ЛУ
ТЕМА 1. НЕОБХОДИМОСТ ОТ ДЪРЖАВА – ИКОНОМИЧЕСКИ АРГУМЕНТИ		2	2	-
1.1	Понятие и структура на държавния сектор в икономиката			
1.2	Роля и характеристики на държавния сектор			
1.3	Функции на съвременната държава			
1.4.	Основания за държавна намеса – обща постановка			
1.5.	Критика на държавната намеса			
ТЕМА 2. ПУБЛИЧНИ БЛАГА И ВЪНШНИ ЕФЕКТИ		2	2	
2.1	Понятие за публични блага. Чисти публични блага			
2.2	Ефективно осигуряване на публични блага			
2.3	Понятие за смесени и клубни блага. Оптимално предлагане на клубни блага: модел на Бюкенън			
2.4	Външни ефекти			
ТЕМА 3. ДЪРЖАВНИ РАЗХОДИ		2	2	-
3.1	Дефиниране и значение на държавните разходи			
3.2	Класификация на държавните разходи			

3.3	Теории за растежа на държавните разходи			
3.4	Методи за анализ и оценка на проекти в държавния сектор			
ТЕМА 3. ДАНЪЧНИ ПРИХОДИ НА ДЪРЖАВАТА		3	4	-
3.1	Източници и структура на държавните приходи			
3.2	Дефиниция за данък и принципи на облагането			
3.3	Елементи на данъка. Класификация на данъците			
3.4	Данъчна система на България – обща характеристика			
ТЕМА 4. ТЕОРЕТИЧНИ ОСНОВИ НА ПОДОХОДНОТО ОБЛАГАНЕ		3	4	-
4.1	Личен подоходен данък: определяне на облагаемия доход			
4.2	Пропорционално или прогресивно облагане на физическите лица			
4.3	Избор на икономическа база за прилагане на корпоративен данък върху доходите			
4.4	Обхват на корпоративния подоходен данък. Влияние върху ефективността			
ТЕМА 5. ПОДОХОДНО ОБЛАГАНЕ В БЪЛГАРИЯ		4	9	
5.1	Основни принципи, логика и структура на ЗКПО и ЗДДФЛ			
5.2	Основни нормативни постановки на ЗКПО: облагане на печалбата на местни и чуждестранни юридически лица			
5.3	Основни нормативни постановки на ЗКПО: облагане с данък, удържан при източника и с данък върху разходите			
5.4	Основни нормативни постановки на ЗДДФЛ: облагане на доходите от трудови правоотношения			
5.5	Основни нормативни постановки на ЗДДФЛ: облагане на доходите от стопанска дейност, от наеми и от прехвърляне на права или имущество			
ТЕМА 6. ОБЛАГАНЕ НА ПОТРЕБЛЕНИЕТО: ТЕОРЕТИЧНИ ОСНОВИ		3	4	
6.1	Универсални и селективни данъци върху потреблението			
6.2	Обща характеристика на ДДС			
6.3	Методи за определяне на добавената стойност. Единна или диференцирана ставка на ДДС?			
6.4	Характеристика и аргументи в подкрепа на селективното облагане			
ТЕМА 7. ОБЛАГАНЕ ПОТРЕБЛЕНИЕТО – ПРАКТИКАТА НА БЪЛГАРИЯ		4	9	-
7.1	Основни принципи, логика и структура на ЗДДС и ЗАДС			
7.2	Елементи на организацията на ДДС в България: облагаеми доставки и освободени доставки, данъчно задължени лица, данъчни ставки и данъчна основа			
7.3	Елементи на организацията на ДДС в България: пълен и частичен данъчен кредит, начисляване и внасяне на дължимия ДДС			
7.4	Елементи на организацията на акцизното облагане в България			
ТЕМА 8. ОБЛАГАНЕ ИМУЩЕСТВОТО – ТЕОРЕТИЧНИ ОСНОВИ И ПРАКТИКА В БЪЛГАРИЯ		3	4	-
8.1	Мотиви за облагане на имуществото			

8.2	Имуществени данъци – обща характеристика			
8.3	Облагане на имущество в България: данък върху недвижимите имоти, данък при възмездно придобиване на имущество и данък върху превозните средства			
8.4	Облагане на имуществото в България: други данъци, уредени в ЗМДТ			
ТЕМА 9. АЛТЕРНАТИВИ ПРИХОДИ НА ПУБЛИЧНИЯ СЕКТОР – ДЪРЖАВНИ ТАКСИ И ЗАЕМИ		2	2	-
9.1	Държавни такси – характеристики. Сравнение между данъци и такси			
9.2	Държавни заеми – видове, начини за сключване и начини за погасяване			
9.3	Мотиви за ползване на заемни средства от държавата			
9.4	Държавни заеми и данъчно облагане – опит за сравнение			
ТЕМА 10. ДЪРЖАВЕН БЮДЖЕТ И МЕСТНИ ФИНАНСИ		2	3	-
10.1	Понятие, принципи и характеристики на бюджета			
10.2	Видове бюджети. Извънбюджетни фондове и сметки			
10.3	Бюджетна система (структура) и бюджетен процес в България			
10.4	Понятие за местни финанси и фискална децентрализация			
Общо:		30	45	

III. ФОРМИ НА КОНТРОЛ:

№. по ред	ВИД И ФОРМА НА КОНТРОЛА	Брой	ИАЗ ч.
1.	Семестриален (текущ) контрол		
1.1.	Научен обзор	1	20
1.2.	Тест с отворени и затворени въпроси	1	20
Общо за семестриален контрол:		2	40
2.	Сесиен (краен) контрол		
2.1.	Изпит (тест)	1	65
Общо за сесиен контрол:		1	65
Общо за всички форми на контрол:		3	105

IV. ЛИТЕРАТУРА

ЗАДЪЛЖИТЕЛНА (ОСНОВНА) ЛИТЕРАТУРА:

1. Коцев, Цв., Т. Владимирова и др., Публични финанси, Варна, 2008;
2. Герчева, Св., Данъчна политика, Наука и икономика, Варна, 2011;

ПРЕПОРЪЧИТЕЛНА (ДОПЪЛНИТЕЛНА) ЛИТЕРАТУРА:

1. Brown, С., Р. Jackson, Икономика на публичния сектор, Адаптиран вариант под общата редакция на Г. Манлиев, София, 1998;
2. Найденов, Л., Данъчна автономност на местните власти, Стено, Варна, 2012;
3. Найденов, Л., Данъчната система на Р. България – особености и възможности за усъвършенстване, сп. Данъчна практика, №5, 2011, с. 17-22.
4. Найденов, Л., Цени, лихвени проценти и целесъобразност на дефицитното бюджетно финансиране, сп. Данъчна практика, №9, 2010 г. с. 21-25;
5. Герчева, Св., Данъчната конкуренция и финансовата свобода на данъкоплатците, Финансови измерения на икономическата свобода (сборник студии), Стено, Варна, 2009;
6. Герчева, Св., Данъчното бреме на домакинствата и предизвикателствата на кризата, Доклад пред Международна юбилейна конференция „Световната криза и икономическото развитие”, Варна, май 2010;
7. Киров, Ст., Алтернативно облагане на застрахователния бизнес, сп. Известия, №3, 2011, с.65-79.
8. Стиллиц, Дж., Икономика на държавния сектор, София, 1996;
9. Брусарски, Р., Теория на публичните финанси, София, 2007 г.;
10. Alstott, А., Taxation in Six Concepts, Cch Inc, 2015;
11. Hillman, А., Public Finance and Public Policy: Responsibilities and Limitations of Government, Cambridge University Press, 2003;
12. Rosen, Н., Т. Gayer, Public Finance, 10 ed., McGraw-Hill Education, 2013;
13. Salanie, В., The Economics of Taxation, 2 ed., The MIT Press, 2011;
14. Stiglitz, J., Pareto Efficient and Optimal Taxation and the New New Welfare Economics, NBER Working Paper, №2189, 1988.